

Mesterséges Intelligenciáról szóló uniós rendelet

Az Európai Unió március 13-án elfogadott mesterséges intelligencia jogi szabályait lefektető rendelete, egy világelső, korszakalkotó szabályozást hozott létre, amely jelentős mérföldkövet jelent a mesterséges intelligencia szabályozása területén. Az új szabályok nemcsak az MI rendszereket fejlesztő vállalkozásokat érintik, hanem az MI rendszert használó vállalkozások számára is létrehoznak fontos új kötelezettségeket.

A mindenki által jól ismert GDPR szabályozás 6 éve a mindennapjaink része, kevésbé közismert, de hasonlóan régen alkalmazandó már az ún. Data Act (Adattörvény) és a Data Governance Act (Adatmegosztási rendelet), a Digital Market Act és a Digital Services Act. Ezek mind ún. rendeleti formában készült jogszabályok, azaz, minden tagállamban közvetlenül alkalmazandóak. Ennek a jogalkotási folyamatnak a következő lépése az MI rendelet.

Mi a mesterséges intelligencia?

A mesterséges intelligencia (MI) az Európai Parlament tájékoztató anyaga szerint a gépek emberhez hasonló képességeit jelenti, mint például az érvelés, a tanulás, a tervezés és a kreativitás. Az MI központi eleme az adat, így az MI felhasználásának sikere is nagyban attól függ, hogy milyen mennyiségű, pontosságú, illetve relevanciával rendelkező adatra tudunk támaszkodni.

Az MI a mindennapjaink része; a vállalkozások nagy része napi szinten használja marketingkampányokhoz, ezek eredményének méréséhez, közösségi media monitorozására, de automatizált riportok elkészítéséhez, tervezéshez, ügyfélszolgálati rendszerek működtetéséhez, vagy akár kockázatelemzésre, -kezelésre is.

Az új rendelet, tehát aligha lesz közömbös bármely vállalkozás számára.

Kockázatalapú megközelítés

A rendelet számos MI-rendszerrel foglalkozik, hangsúlyozva mind az emberi, mind a gépi bevitelt a tanulási folyamatok során. Kiemelkedő hangsúlyt kap a generatív mesterséges intelligencia és az általa létrehozott tartalom.

A szabályozás középpontjában a kockázatalapú megközelítés áll, amely szerint a magasabb kockázatú MI-rendszerek esetében szigorúbb szabályok alkalmazandóak. A rendelet előírja a potenciális kockázatokkal és azok egyénekre és a társadalomra gyakorolt hatásaival kapcsolatos kötelezettségeket. Az MI-rendszereket korlátozott, magas és tiltott kockázati kategóriákba sorolják, megfelelő kötelezettségvállalásokkal és kötelezettségekkel, mint például az alapvető jogokra vonatkozó hatásvizsgálatok, megfelelőségi ellenőrzések és az EU adatbázisban történő regisztráció.

Az orvostechnikai eszközöktől az emberi erőforrások kiválasztási folyamatain át az alkalmazotti menedzsment rendszerekig és a kritikus infrastruktúra kezeléséig, a rendelet hatálya alá eső területek szigorú szabályozást igényelnek.

A rendelet továbbá rendelkezéseket tartalmaz az általános célú MI-rendszerek és alapmodellek átláthatóságának biztosítására is. Ez magában foglalja a technikai dokumentáció elkészítését, a jogszabályi kötelezettségek (pl. szellemi tulajdonjogok, adatvédelem) betartását és az MI rendszer adatokkal való feltöltését szolgáló anyagokról készített részletes összefoglalók készítését.

Mikortól alkalmazandók a szabályok?

Az új rendelet szabályainak többsége a hatálybalépéstől számított két évvel válik kötelezővé, bár bizonyos szabályai már hamarabb kötelezővé válnak, egyes szabályok hat hónapon belül, mások pedig tizenkét hónapon belül. A hatálybalépést követő hat hónapon belül a tagállamoknak fel kell számolniuk a tiltott MI rendszereket, míg 12 hónap elteltével alkalmazandóvá válnak az általános célú MI irányítására vonatkozó kötelezettségek. Az új szabályok nemcsak az MI rendszereket fejlesztő vállalkozások, hanem az MI rendszert használó vállalkozások számára is létrehoznak fontos új kötelezettségeket. Az új szabályok megismerése és az üzleti folyamatok új szabályokkal történő összehangba hozatala így minden MI rendszert használó vállalkozás alapvető érdeke kell, hogy legyen.

Hogyan ellenőrzik a szabályok betartását?

Az ellenőrzési feladatok ellátásra létrejött az Európai Bizottságon belül egy MI Hivatal. Ez a Hivatal felügyeli a fejlett MI-modelleket, új szabályokat és szabványokat dolgoz ki, hasonlóan az USA-ban és az Egyesült Királyságban működő szervezetekhez.

Emellett független tudományos szakértői testület szolgál tanácsadó testületként az MI Hivatal mellett, elsősorban az általános célú modellekre és alapmodellekre összpontosítva.

A legtöbb tagállamban még eldöntésre vár, hogy valamely meglévő hatóság, például a tagállami adatvédelmi hatóság kapja-e meg az ellenőrzési jogkört, vagy új hatóságot hoznak létre a feladat ellátására.

Az általános célú, nagy hatású MI-modellekre vonatkozó további szabályok közé tartozik a rendszerkockázatok értékelése és csökkentése, az ellenállóképesség tesztelése, a súlyos incidensek bejelentése a Bizottságnak, valamint a rendszeres kiberbiztonsági és energiahatékonysági jelentések elvégzése.

Néhány MI-rendszer tiltott a káros társadalmi hatásuk miatt, például azok, amelyek biometrikus vagy érzékeny adatokon alapulnak, érzelmfelismeréssel, társadalmi pontrendszerrel vagy emberi viselkedést manipuláló funkciókkal rendelkeznek.

Szankciók

Az előírások be nem tartása esetén súlyos büntetéseket szabnak ki, ami 7,5 millió eurótól 35 millió euróig, vagy a globális forgalom 1,5% -tól 7% -ig terjedhet jogsértésenként. Az Európai Unió új mesterséges intelligenciára vonatkozó szabályozása paradigmaváltást jelent az MI-szabályozás terén, az elszámoltathatóság, az átláthatóság és az etikus MI-rendszerek új korszakát nyitva meg.